

MA'NAVIY TAHDID VA QARSHI TARG'IBOT

DOI: 10.5281/zenodo.11127890

Vahabov M.T.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar, jismoniy madaniyat va sport kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi globallashtirish davrida ma'naviy hayot va mafkuraviy jarayonlarning asosiy mayli (tendentsiya)lari, targ'ibot va tashviqot fenomenlariga zamona kiritayotgan o'zgartirish (korrektiva)lar, tobora xatarli tus olib borayotgan ma'naviy va g'oyaviy tahdidlar, ularga qarshi kurashda targ'ibot va tashviqot kabi sub'ektiv omillarning ahamiyati falsafiy jihatdan tahlil qilinadi.

Аннотация: В данной статье рассмотрены основные тенденции духовной жизни и идеологических процессов в период глобализации, возрастание опасных духовных и идеологических угроз и пропаганды в борьбе с ними. Дается философский анализ субъективных факторов.

Annotation: In this article, the main trends of spiritual life and ideological processes in the current globalization period, the changes (correctives) that bring modernity to the phenomena of propaganda and propaganda, the increasingly dangerous spiritual and ideological threats, propaganda and propaganda in the fight against them. The importance of such subjective factors is philosophically analyzed.

Kalit so'zlar: globallashtirish, ma'naviyat, ong, tafakkur, geosiyosat, mafkura, ma'naviy va g'oyaviy tahdid, informatsion xuruj, diniy ekstremizm, vayronkorlik, buzg'unchilik, axloqsizlik, ommaviy madaniyat, zamonaviy texnologiya, telekommunikatsiya, OAV, Internet, targ'ibot va tashviqot.

Ключевые слова: глобализация, духовность, сознание, мышление, геополитика, идеология, духовно-идеологическая угроза, информационная атака, религиозный экстремизм, разрушение, безнравственность, массовая

культура, современные технология, телекоммуникация, средства массовой информации, Интернет, пропаганда и агитация.

Key words: globalization, spirituality, consciousness, thinking, geopolitics, ideology, spiritual and ideological threat, information attack, religious extremism, destruction, destruction, immorality, popular culture, modern technology, telecommunications, mass media, Internet, propaganda and propaganda.

Hozirgi davrning- globallashuv davrining muhim xususiyatlaridan birinlarning ongi va qalbi uchun kurash maydonining o'zgarayotganidir. Endi qonli urushlar, harbiy istilolar, iqtisodiy iskanjaga olishlar o'rniga tobora ko'proq mafkuraviy vositalar va ma'naviy qurollar ishlatilmoqda. Odamlarning tafakkuri, ongi, dunyoqarashini egallashga urinish tobora ko'proq ma'naviyat maydonida yuz bermoqda. Boshqa hudud va halqlarni o'ziga qaram qilish uchun ochiq ko'rish va sezish qiyin bo'lgan usul va vositalar, xususan g'oyaviy tazyiq, ma'naviy buzg'unchilik uslublari qo'llanilmoqda. Odamlarning ma'naviy hayotini egallagan, ongi va ong osti qatlamlariga kirib borgan mafkura g'oyaviy kurashda g'olib kelishi ayon bo'ldi. Binobarin, geosiyosatda u yoki bu kuchning qo'li ustun kelishi tobora mafkura va ma'naviyat sohasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. Yuqoridagilarning barchasi birga yig'ilib "ma'naviy tahdid" tushunchasini paydo qiladi.

"Ma'naviy tahdid" tushunchasi qandaydir mavhum, sun'iy o'ylab topilgan havfxatarni emas, balki real ijtimoiy hodisani ifodalaydi. Bu tushunchaga quyidagicha ta'rif berish o'rinli bo'ladi: "ma'naviy tahdid" milliy g'oyaga, madaniy merosning o'ziga xos xususiyatlariga zid bo'lgan buzg'unchi, yot g'oyalarni bir tomonlama ustun qo'yishga erishish orqali, millatni o'zligidan, qadriyatlaridan, ma'naviy negizlaridan mahrum etishga qaratilgan g'oyaviy tasavvurlar, qarashlar majmui, shuningdek bunday maqsadlarni amalga oshirish yo'lidagi tajovuzkor faoliyatdir.

«Ma'naviy tahdid» tushunchasi muayyan millat, jamiyat, davlatning tinchligi va barqarorligiga qarshi qaratilgan, siyosiy va konstitusion tuzumni zaiflashtirish va buzishga yo'naltirilgan, shaxs va jamiyat xavfsizligi, ma'naviy, ruhiy dunyosiga tahdid soluvchi g'oyaviy-nazariy qarashlar va shunga asoslangan amaliyot majmuini

ifodalaydi. Uning mazmun-mohiyati, zararli oqibatlari va ma'naviy taxdidlarga qarshi kurashish zarurligi birinchi prezident Islom Karimovning «Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch» asarida har tomonlama va ishonchli dalillar asosida ko'rsatib berilgan. Ushbu asarda ta'kidlanganidek, tili, dini, e'tiqodidan qat'iy nazar, har qaysi odamning tom ma'nodagi erkin bo'lib yashashiga qarshi qaratilgan, uning aynan ruhiy dunyosini izdan chiqarish maqsadini ko'zda tutadigan mafkuraviy, g'oyaviy va informasion xurujlar ma'naviy tahdid hisoblanadi.

Bugungi kunda ma'naviy tahdidlar, diniy ekstremizm, vayronkorlik, buzg'unchilik, axloqsizlik, ommaviy madaniyat kabi ko'rinishlarda namoyon bo'lmoqda.. Ular o'z maqsadlariga erishish uchun har qanday usullardan, odamlarning ma'naviy-ruhiy hissiyotlari, milliy tuyg'ulari, har qanday jamiyatda mavjud ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy muammolardan, shuningdek, zamonaviy texnologiya, telekommunikasiya, OAV, Internetdan ustalik, g'irromlik, noxolislik bilan foydalanishga harakat qilmoqda.

Ma'naviy tajovuzkorlar ko'pincha turli niqoblar, jozibali shior va g'oyalar niqobi ortida ish ko'radi. Bunday kuchlar ixtiyorida juda katta moddiy, moliyaviy resurslar va imkoniyatlar mavjud bo'lib, ular puxta o'ylangan hamda davomli maqsadlariga xizmat qilmoqda. Hozirgi davrda dunyoning ayrim hududlarida ana shunday harakatlar natijasida katta ma'naviy yo'qotishlar yuz bermoqda, millatlarning asriy qadriyatlarini milliy tafakkuri va turmush tarzi izdan chikmoqda, axloq-odob, oila va jamiyat hayoti, ongli yashash tarzi jiddiy xavf ostida qolmoqda. Eng yomoni, bunday manaviy xurujlarning pirovard maqsadi odamni o'zi tug'ilib o'sgan yurti va xalqidan tonishga, vatanparvarlik tuyg'ularidan mahrum etishga va hamma narsaga loqayd bo'lgan shaxsga aylantirishga qaratilgan.

Ma'naviy tahdid shakllarining aksariyati informasion xuruj va uydirmalarni tarqatish orqali yuz bermoqda. Bugungi kunda tobora kuchayib borayotgan bunday xatarlarga qarshi doimo sergak, ogoh va hushyor bo'lib yashashimiz zarur. Bunday taxdidlarga qarshi har tomonlama chuqur o'ylangan, puxta ilmiy asosda tashkil etilgan,

muntazam va uzluksiz ravishda olib boriladigan ma'naviy tarbiya – qarshi targ'ibot bilan javob berish mumkin.

Hozirgi davrda har birimiz ma'naviy taxdidlarga nisbatan loqaydlik, beparvolik va beg'amlik illatidan xalos bo'lishimiz, har bir fuqaro yurtimizda, jahonda sodir bo'layotgan har qanday voqea, hodisa, jarayonlar menga, mening taqdirimga bevosita daxldor deb hisoblamog'i darkor. Shu bois hozirgi o'ta murakkab bir zamonda xalqaro maydonda sodir bo'layotgan jarayonlarning tub mohiyatiga etib borish, ular haqida xolis va mustaqil fikrga ega bo'lish bugungi kunning eng dolzarb vazifasi, desak, hech qanday xato bo'lmaydi.

O'zbekiston davlati va o'zbek millatiga xizmat qilish g'oyasini targ'ib va tashviqqilish (qarshi targibot) talabalarning jamoatchilik ishlari jarayonida muvaffaqiyatli amalga oshirilishi mumkin. Buning uchun talabalarni ijtimoiy foydali mehnat, jamoatchilik ishlariga jalb qila turib, faoliyatning jamoaviy xususiyati, ijtimoiy foydali mehnat maqsadlari, ma'naviy ahamiyatini tushuntirish zarurdir. Ana shunda uning g'oyaviy, ma'naviy mohiyati, mazmuni mafkuraviy tarbiyaning qudratli vositasiga aylanadi. To'g'ri yo'lga qo'yilgan jamoatchilik ishlariga yo'naltirish bu - qat'iy g'oyaviy maslakni uqish va jamoat ishiga ongli singdirishning asosiy omilidir.

Zamonaviy oliy o'quv yurtida bozor iqtisodiyoti sharoitida mafkuraviy hamda mehnat tarbiyasining mazmuni va shakllari ham yangilanmoqda. Bunda harikkala jarayonning birligiga erishish katta ahamiyatga ega. Masalan, mafkuraviy klublar jamiyat, shaxshuquqi, mulki, tafakkurini himoya qilishga tayyor turish, targ'ibot va qarshi targ'ibot ishlarini olib borish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu erda talabalar ijtimoiy-siyosiy bilimlarini to'la ishlatadilar, siyosiy voqealarga to'g'ri baho berishni o'rganadilar. Talabalar klub ishi, uchrashuvlar, sayohatlar, davra suhbatlari, kinofilmlar muhokamasi, hasharlar, ko'kalamzorlashtirish ishlari, kitobxonlar anjumanlari, ko'rik-tanlovlar, siyosiy shiorlar, mafkuraviy ishlarni tayyorlashda ishtirok etish bilan birga mustaqil, milliy, sog'lom turmush tamoyillarini faol o'zlashtirib oladilar, ularning afzalliklariga ishonch hosil qiladilar

Talabalarning jamiyat, millat, Vatan oldidagi shaxsiy burch va mas'uliyatlarini qanchalik his qilishlariga, qanday munosabatda bo'lishlariga qarab ularning inson, fuqaro va shaxs sifatida shakllanishlarini ma'lum darajada bashorat qilish mumkin.

Binobarin, O'zbekiston halqining eng faol, eng etuk qismiga mansubman deguvchi har bir sof vijdonli talaba ma'naviyatni saqlash, avaylab asrash va boyitish uchun mas'uldir. Bu mas'uliyat hukumat yo ma'muriyat tomonidan yuklanmaydi. Buni milliy g'urur, sha'n va oriyat taqozo etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar royhati.

1. Mirziyoev Sh.M. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi 72-sessiyasidagi nutq. Nyu-York. 2017 yil 19 sentyabr. // Toshkent. "O'zbekiston". 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 2020 yil 24 yanvar. // "Xalq so'zi", 2020 yil 25 yanvar.
3. Krisko V. Sekreti psixologicheskoy voyni. M. 1997.
4. Otamurodov S. Globallashuv va millat. T.: 2008. "Yangi asr avlodi". – B.12.
5. Shahnoza Qahhorova. Global ma'naviyat-globallashuvning g'oyaviy asosi. T.: "Tafakkur". 2009.
6. Abduvohid Ochildiev. Globallashuv va mafkuraviy jarayonlar. T.: "Muharrir". 2009.
7. Saidov U. Globallashuv va madaniyatlararo munosabatlar. T.: "Akademiya". 2008.